

روزانه ها ...

پیوندها

قلم ها

خانه

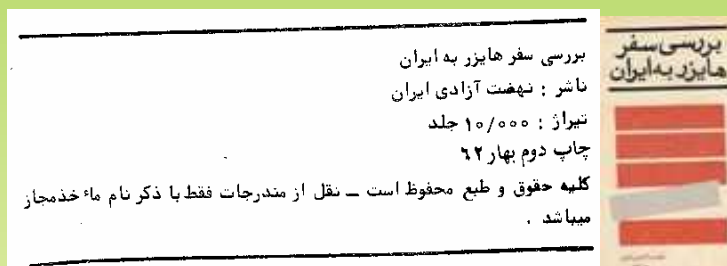

آراد (م) ایل بیگی گاه روزانه های دیروز ... و امروز

آوردن این مطالب نه به معنای تأییدست و نه به انتقاد؛ تنها برای خواندن ست و ...

232

سفر هایزر و ملاقات با مخالفین رژیم شاه

بررسی سفر هایزر به ایران
ناشر: نهضت آزادی ایران
تیراژ: ۱۰/۰۰۰ جلد
چاپ دوم بهار ۶۲
کلیه حقوق و طبع محفوظ است - نقل از مندرجات فقط با ذکر نام ماء خدمتجاز
میباشد.

فهرست مندرجات

۳	مقدمه ناشر
۶	پیشگفتار
۱۰	حفظ انسجام ارتش
۱۴	حمایت از بختیار
۲۲	ماموریت هایزر و کودتای نظامی
۳۰	سفر هایزر و ایستگاههای رادار استراق سمع
۳۶	سفر هایزر و لغو قراردادهای فروش اسلحه
۴۰	ملاقات هایزر با شاه
۴۳	هایزر و تماس با بختیار
۴۶	سفر هایزر و ملاقات با مخالفین رژیم شاه
۵۶	یادداشتها و مآخذ
	ضمائم:
۵۹	مقاله: آمریکا در بن بست میلیتاریزه کردن ایران
۷۹	مقاله: هیاهوی بسیار برای هیچ

سفر هایزر و ملاقات با مخالفین رژیم شاه

آیا هایزر از میان مخالفین رژیم هم باکسی ملاقات داشته است؟ واقع امر اینست که بدرستی معلوم نیست. منابع ایرانی که احتمالاً "ملاقاتهایی داشته اند چیزی تا بحال مستقیماً نگفته اند. منابع خارجی هم بطور مبهم و کلی اشاراتی نموده اند. تنها به این اکتفا کرده اند که بگویند هایزر با مخالفین نیز تماسهایی

دیداری داشته باشم. اما این را بگویم، قبل از اینکه من از طرف امام به عضویت شورای انقلاب برگزیده شوم اصولاً "خط سیاسی و اجتماعی مبارزاتی‌ام خطی بود که تماس با سگان جزء آن نمی‌آید...."

بنابراین حاجتی به هیچگونه تماس باهیچ گروهی از داخل و خارج از آنهایی که خارج از این خط بودند نمی‌دیدم ولی پس از اینکه من به عضویت در شورای انقلاب انتخاب شدم، شورای انقلاب از طرف امام موظف بود کلیه مسائل مربوط به تداوم انقلاب را در ایران زیر نظر بگیرد. و چون، چه مقامات داخلی و چه مقامات خارجی فهمیده بودند که یک عده‌ای با امام طرف مشورت هستند در موقعی که امام در پاریس بودند، و شورا تشکیل شده بود و یکبار هم امام فرموده بودند که شورای انقلاب تشکیل شده و اعضایش هم در ایران هستند، بهرحال، تحت این عناوین، برای افرادی از شورای انقلاب پیغامهایی میدادند، تماسهایی میخواستند بگیرند. اینگونه تماسها از طرف نمایندگی‌های سیاسی خارجی (سفارت آمریکا و دیگران) پیشنهاد میشدو هم از طرف مقامات داخلی (ارتش، بختیار و دیگران) مادر این موارد، در آن موقع که دیگر مسئولیت سیاسی داشتیم در مورد مسائل در شورا بحث میکردیم و به رای می‌گذاشتیم، اگر مسئله برای ما خیلی روشن بود خود ما تصمیم می‌گرفتیم. اگر مسئله کمترین ابهامی داشت با سائلی که داشتیم به امام خبر میدادیم و کسب نظر میکردیم. بدنبال کسب نظر، امام یا تصمیم را به خود ما واگذار میکردند، عمل میکردیم یا رهنمودی داشتند، رهنمود ایشان را انتخاب میکردیم، در آن دوره پیش از پیروزی انقلاب و بعد از پیروزی انقلاب کسانی از سفارت آمریکا آمده‌اند، سائلی را مطرح کرده‌اند، کسانی از ارتش آمده‌اند، سائلی را مطرح کرده‌اند ولی در آن کسانی که از

۴۸

باشد از نظر رهبری نهضت صحیح تر است، بوسیله تلفن یا مسافر به پاریس می‌گفتم فلان گروه از ما تقاضای ملاقات دارد نظر شما چیست؟ البته نام گروه را در تلفن نمیشد بگوئیم می‌گفتم یک خارجی یا مران ارتش و ایشان یا رد میکردند و یا تایید میکردند یا به نظر خودمان واگذار میکردند در مورد رد یا تایید، دستور ایشان اجرا میشد. و در مورد نظرمان خودمان مشورت کرده و با اکثریت آراء عمل میکردیم. آن دورروحانی را نمیدانم چه کسانی هستند برای اینکه اینرا باید از خود ایشان سؤال کرد. قدر مسلم این است که من خودم اصلاً "این رویه را مناسب با روند انقلاب نمی‌یافتم و معتقد بودم باید تمام نیروها را به کار برد و کار را یکسره کرد چون بعد از این سخنان آقای بازرگان خودم هم ایشان راندم. امشب خودم از ایشان خواهم پرسید که این دو نفر روحانی چه کسانی بودند (۳۵)"

اما درباره حضور و شرکت روحانیون در شورای انقلاب در مذاکرات نمایندگان دشمن، آقای مهندس بازرگان در سخنرانی تلویزیونی خود، ضمن تصریح در حضور آنها، اولاً نام آنان را ذکر نکردند و ابراز آنرا به مصلحت اندیشی خود آنان موکول نمودند. و ثانیاً اشاره‌ای به ملاقات هایزر با خود ایشان یا سایر اعضای شورای انقلاب ننمودند.

تحریکات دشمنان انقلاب اسلامی و گروههای چپ و چپ‌نماگسترش روزافزونی پیدا کرده بود. و مسئله تماس اعضای شورای انقلاب با هایزر هم چنان مطرح میگردد. در اسفند ۵۸ مرحوم دکتر بهشتی در یک مصاحبه‌ای مجدداً درباره ساعه تماس با هایزر مورد سؤال قرار گرفت و پاسخی داد که توجه‌انتهایم می‌تواند مفید باشد:

س: آیا این صحت دارد که شما با هایزر آمریکایی تماس داشته‌اید؟
ج: با هرگونه ارتباط با شرق و غرب و این اشخاص که جنبه کمک خواهی از آنها یا جنبه تبلیغی و سازش با آنها داشته باشد همیشه

داشته‌است. البته در ماههای قبل از پیروزی انقلاب اعضای شورای انقلاب با نمایندگان سفارت آمریکا در تماس بوده‌اند. در پاریس هم، بعد از کنفرانس گوادلوب و پیام کارتر به امام، نماینده رسمی وزارت امور خارجه آمریکا تماسهایی داشته و پیغامهایی میداده‌است. (۲۹)

آقای مهندس بازرگان در ۱۸ بهمن ماه ۵۸ در طی یک سخنرانی تلویزیونی این ملاقاتها و مذاکرات را گزارش کردند. اسنادی که از جانب دانشجویان بیرو خط امام منتشر شده‌است قسمتی از این تماسها و صحبتها را نشان میدهد. اما بدون شک ناقص است. مسلم و قطعی است که بغیر از آقای مهندس بازرگان و دوستانشان، شخصیت‌های دیگری از اعضای شورای انقلاب در تماس مستقیم و غیرمستقیم با مقامات سفارت آمریکا در تهران بوده‌اند، سولیوان هم باین تماسهای مستقیم از جمله با آقای موسوی اردبیلی و با مرحوم دکتر بهشتی صراحت دارد، اما از میان اسناد بدست آمده در سفارت تا بحال چیزی در باره محتوی این مذاکرات منتشر نشده‌است.

در مورد تماس های هایزر با اعضای شورای انقلاب در ایران اگرچه اسناد مثبتی در دست نیست. اما بعد از پیروزی انقلاب، مسئله در سطح مطبوعات ایران مطرح گردید. گروههای چپ و چپ‌نما، شایعه ملاقات برخی از اعضای شورای انقلاب را با هایزر دامن زدند.

پس از سخنرانی تلویزیونی ۱۸ بهمن ۵۸ آقای مهندس بازرگان، مرحوم دکتر بهشتی در یک مصاحبه و پرسش و پاسخ در رابطه با هایزر چنین گفتند:
س: این سؤال مربوط می‌شود به ملاقات شما با هایزر و بختیار - قره‌باغی که لطفاً توضیح دهید.

دکتر بهشتی: ملاقات با هایزر - قره‌باغی - بختیار

اما هایزر - همانطور که مکرر گفتم من هیچ برخوردی نداشتم که فردی به نام هایزر در آن وجود داشته باشد. مگر آنکه کسی بدون این نام در برخوردها حضور داشته و شرکت داشته‌است به هر حال من دیدار و فراری با شخصی به نام هایزر برایم گداسد شده‌است تا

۴۷

سفارت آمریکا آمده‌اند، گفتم من یادم نمی‌آید دیداری با هایزر داشته باشم اگر هایزر هم بود در همین فرمول بود ولی یادم نمی‌آید، چنین چیزی تحت این عنوان نبود.

"... اصولاً در دنیا تماس سیاسی با دیگران داشتن، احتساب - ناپذیر است در موارد معینی با صراحت اینرا اعلام کرده‌ام که اگر رهبران و مسئولانی در جامعه بجای داشتن مواضع قسدرت روشن بیرونند سراغ مقدس‌سازی سیاسی (مقدس‌سازی سیاسی اینست که دیگران که یک مسئولیت سیاسی دارد بگوید اصلاً "نمی‌پذیرم با یک خارجی یک کلمه حرف بزنم که مبادا جامعه ما را بدنام کند) من این روحه را همواره به عنوان یک ضعف نامیده‌ام. می‌گویم یک آدم قوی از برخورد با دشمن در موقعی‌های مناسب نه تنها سرپا نمی‌زند بلکه حسن استفاده می‌کند" (۳۵)

تماس و مذاکره سولیوان سفیر آمریکا در تهران با اعضای ششوی انقلاب در تهران اگرچه از موضوع بحث ما خارج است اما چون بهرحال ارتباط با سفر هایزر داشته‌است و آن اشاره شده است، ناچاراً "با دآور شده‌ام. موضوع این ارتباطات در یک پرسش و پاسخی دیگر نیز با مرحوم دکتر بهشتی شرح زیر مطرح شده‌است:

خبرنگار: "آیا امام در روابط پشت پرده شما با بازرگان و مذاکراتتان با سولیوان اطلاع داشتند و آن دو روحانی مکرم که بازرگان میگفت با شورای سلطنت موافقت داشتند چه کسانی بودند."

دکتر بهشتی: روابط بنده و بازرگان با سولیوان یادم نمی‌آید که در اس دیدارها آیا سولیوان هم آمده‌وایم دیداری هم داشته‌ایند. ولی همینطور که گفتم، اگر داشتم مثل دیگران فرقی نمی‌کنم برای من. شد ما با اینکه آن موقع تماس با پاریس ساده و ممکن نبود برای اینکه معتقد بودیم تصمیم در باره این مذاکرات اگر با کسب نظر رهبر

مخالف بوده وخواهم بود و هیچوقت هم نداشتم اما اگر آنها بخواهند با ما ارتباط بگیرند و تقاضای ملاقات کنند مطالعه می‌کنیم و... آن مقدس مآبی سیاسی که ما با هیچ خارجی تماس نگیریم مبادا مردم بگویند که اینها با خارجی‌ها حرف می‌زنند من این را یک ضعف میدانم و هیچ فرد و گروهی را که بدین ضعف دچار باشد دارای عزت و توانائی و قدرت برخاسته از توجه و ایمان به خدا نمی‌یابم.

" ما باید با مردم روابط باز و روشن برقرار کنیم و با آنها بگوئیم که اینها تقاضای ملاقات کرده‌اند و ما هم بنظرمان آمد می‌تواند مفید باشد بنابراین پذیرفتیم و در این ملاقات هم با آنها از موضع قدرت برخورد داشتیم" (۳۱)

مرحوم دکتر بهشتی در این مصاحبه تماس و مذاکرات را تایید می‌کند و ضرورت و مفید بودن آنرا بار دیگر تاکید می‌نماید.

اما بهر حال این مصاحبه نیز ظاهراً " نتوانسته بود به تمامی سئوالات و شایعات پاسخ بدهد بطوری که در یک گفت و شنود دیگری با مرحوم دکتر بهشتی این مسئله بار دیگر بشرح زیر مطرح گردید:

س - بفرمائید که برای اولین بار با این ژنرال آمریکائی چطور آشنا شدید و سابقه آشنائی و ملاقات به چه صورت بوده است؟

ج - یا کدام ژنرال؟

س - ژنرال هایزر

ج - من با ایشان آشنائی نداشتم و تا آنجا که به خاطر دارم ملاقاتی هم نداشتم. در موقعی که شورای انقلاب تشکیل شده بود این صحبت به میان آمد که سران ارتش از طریق آقای مهندس بازرگان تماس گرفته بودند، چون آنموقع آقای مهندس بازرگان هم عضو شورای انقلاب بودند، سران ارتش از طریق آقای مهندس بازرگان تماس گرفته بودند که میخواهند با بعضی از اعضای شورای

انقلاب ملاقاتی داشته باشند از جمله پیشنهاد شد که در این ملاقات منم شرکت کنم. ولی من به دلایلی در این ملاقات شرکت نکردم. اگرهایزر در آن جمع سران ارتش در آن موقع بوده و ملاقاتی با بعضی از اعضای شورای انقلاب که در آن جمع حضور داشتند داشته اطلاعی ندارم. ولی تا آنجا که بخاطر دارم با او هیچگونه ملاقاتی نداشتم." (۲۵)

مرحوم بهشتی سپس اضافه می‌کند که:

" در عین حال لازم میدانم این مطلبی را که در مصاحبه‌های پارسل هم گفته‌ام تکرار کنم که اگر حل و فصل مسائل ایران ایجاد میکرد که هایزر را بپذیریم می‌پذیرفتم. اگر ایجاد میکرد و وظیفه بود می‌پذیرفتم. آنچه می‌گویم فقط به عنوان اینست که چنین واقعیتی نبوده است و نمی‌خواهم بگویم که آن دوستانی که رفته‌اند و صحبت کرده‌اند کار بدی کرده‌اند چون آنها بر طبق وظیفه‌ای که شورای انقلاب به عهده آنها گذاشته بود عمل کرده‌اند."

س - حضرتعالی ملاقاتی با هایزر نداشته‌اید ولی این احتمال وجود دارد که افراد دیگری که قبل از تشریف فرمائی امام به ایران در شورای انقلاب عضویت داشتند با این ژنرال آمریکائی مصاحبه و مذاکره کرده‌اند؟

ج - احتمالاً، از این جمع ارتشی‌ها.

س - هیچ اطلاعی ندارید که چه اشخاصی ممکن است با وی ملاقات کرده باشند؟

ج - الان دقیقاً " یادم نیست چون باید از خود آنها سؤال کرد. شاید آقای مهندس بازرگان که بیشتر در جریان بودند بهتر بتوانند خاطراتشان را در اختیاران قرار بدهند.

س - صحبت از این است که حضرت آیت‌الله طالقانی و آقای مهندس بازرگان و جمعی دیگر با هایزر ملاقات داشته‌اند؟

ملاقاتهای خود با نمایندگان سفارت آمریکا در آن مرحله حساس شرحی داده‌اند. به ملاقات مشترکی همراه با آیت‌الله موسوی اردبیلی با سولیوان داشته‌اند اشاره کرده‌اند. اما ملاقات خودشان با هایزر را با قاطعیت رد می‌کنند و با صراحت می‌گویند که چنین ملاقاتی از طرف ایشان صورت نگرفته است. در اسنادی هم که تا بحال از طرف مقامات آمریکائی منتشر شده است به چنین ملاقاتی اشاره نشده است. اسناد منتشر شده از جانب دانشجویان پیرو خط امام نیز حاوی چنین گزارشی نبوده است.

آیا سفر هایزر به ایران و احتمال تماس با وی در شورای انقلاب مطرح و بحث شده است؟ سخنان مرحوم دکتر بهشتی بر این مطلب صراحت ندارد. آقای مهندس بازرگان هم بیاد ندارند که در شورای انقلاب تماس با هایزر مطرح شده باشد شاید انتشار صورتجلسات شورای انقلاب بتواند به روشن شدن امر کمک نماید.

* * *

برای بررسی فعالیت های هایزر در ایران و نتایج آن و سپس یک جمع بندی نزدیک به واقعیت، لاجرم باید به اسناد و مدارکی که بعد از پیروزی انقلاب اسلامی ایران در جهان منتشر شده است متوسل شد. اما مهمتر از این ها، مدارک و اسنادی است که در لانه جاسوسی احتمالاً " بدست آمده است. و شاید مهمتر از آنها اسناد و مدارک مرکز هیئت مستشاران نظامی آمریکا در ایران میباشد. چرا که دفتر کار هایزر در آنجا بوده است. و هایزر با امرای ارتش ایران در آنجا ملاقات میکرده است. بعد از پیروزی انقلاب اسلامی نیروهای مسلح مردمی این مرکز را اشغال کردند و لی متأسفانه هنوز روشن نشده است که اسناد این مرکز چه سرنوشتی پیدا کردند.

بالاخره برای روشن شدن زوایای تاریک تاریخ انقلاب اسلامی در آن ماههای پر هیجان و سرنوشت ساز، بایستی به اسناد ساواک و دفتر مخصوص شاه نیز مراجعه کرد. ممانظور که در متن گزارشات سفر هایزر به ایران اشاره کردیم،

ج - همانطور که گفتیم دقیقاً " به یاد ندارم و آقای مهندس بازرگان بهتر به یاد دارند این مسایل را ...

س - با توجه به فرمایشات حضرتعالی پس ما می‌توانیم در اینجا یک خط پایانی بر تمام شایعات مربوط به ملاقات هایزر با شما بکشیم و شما هیچ ملاقاتی با ایشان نداشته‌اید و احتمال دارد که کسان دیگری از جمله آقای مهندس بازرگان با ایشان ملاقات کرده باشند.

ج - بله می‌توانید خط پایانی بکشید به اضافه این نکته که گفتیم. و من دوستانی را که با ما موریت از طرف شورای انقلاب با هایزر و هر فرد خارجی دیگر ملاقات کرده باشند آنها را محکوم نمی‌دانم برای اینکه این طبیعی است که در اداره یک انقلاب و اداره یک جامعه ما باید با نمایندگان دشمن هم صحبت بکنیم. مهم این نیست که کی با کی صحبت کند. مهم این است که چگونه صحبت می‌کنند و از چه موضعی صحبت می‌کنند و من مکرر گفته ام که آنچه مهم است این نیست که افراد با نمایندگان خارجی صحبت می‌کنند یا نه، این مسئله اصلاً " نباید به عنوان یک مسئله ناپسند و نامطلوب مطرح شود تا روی آن شایعه بوجود بیاید. مهم این است که اگر افراد صحبت میکنند چگونه صحبت میکنند. یا خود من با نمایندگانی از خارج صحبت کرده ام و بعداً " که اسناد لانه جاسوسی را درآوردند نوی یکی از همان اسناد این جمله آمده است و همانهایی که با من صحبت کردند این جمله را نوشته‌اند " ... و او را به هیچ عنوان نمی‌توان فریب داد ". این دیدار یک دیدار مثبت است نه دیدار منفی. این است که می‌خواهیم ملت ما در این جهت موضع گیری صحیح داشته باشد. موضع گیری صحیح اینست که چگونه برخورد کنیم. اما در اصل برخورد اشکالی نیست." (۲۵)

آقای مهندس بازرگان ملاقات با هایزر را بکلی رد می‌کنند. ایشان از

مقدم ، رئیس ساواک با هایزر ملاقاتهایی داشته است . قبل از هایزر ، ترتر رئیس سیا و بعداً " معاون او به ایران آمدند و ملاقاتهایی با مقدم داشته‌اند . انتشار گزارش ملاقاتهای مقدم با این مقامات آمریکائی ، می‌تواند آموزنده باشد . (۲۵)

همچنین اسناد دفتر مخصوص شاه حائز اهمیت هستند . بعد از اشغال کاخ‌های شاه توسط نیروهای مردمی روشن نیست که سرنوشت اسناد این دفتر چه شد !

۲۹ - مجموعه‌ای در این رابطه جمع‌آوری شده است که بزودی منتشر میگردد .

۳۵ - گفتار شماره ۱۴ : " پاسخ به سئوالات - از دکتر سید محمد بهشتی - استاد سید علی خامنه‌ای " . نشریه حزب جمهوری اسلامی (بدون تاریخ)

۳۱ - کیهان دوم اسفند ۱۳۵۸

۳۲ - شاه در خاطرات خود بنام پاسخ به تاریخ (ماخذ شماره ۱۷) می‌نویسد :
" هایزر از قره‌باغی درخواست کرد که ترتیب ملاقات او را با مهدی بازرگان وکیل و حقوق‌دان حقوق بشری (!!) که اولین نخست‌وزیر